

JAARVERSLAG 1990 van de VERENIGING 'MAARN- MAARSBERGEN' NATUURLIJK

In het kalenderjaar 1990 vergaderde het bestuur zes maal en daarnaast vond geregeld informeel overleg plaats.

De jaarvergadering werd op 10 april gehouden in het ontmoetingscentrum van de Nederlands Hervormde Kapel.

Op die avond werd afscheid genomen van de heer Gulikers onze penningmeester onder dankzegging voor het vele werk dat hij voor onze vereniging verricht heeft, ook naast het penningmeesterschap.

De bestuurssamenstelling is als volgt geworden:

C. Breedveld-Jol - voorzitter

J. G. Bijleveld - vice voorzitter

J. A. H. M. Wiersma-Traag - notulist

D. J. B. Bruinsma - secretaris

M. P. A. Kossen-Smith - penningmeester

A. Lootsma - lid

M. Lerk - lid

A. Donker - lid

Het aantal leden d.w.z. het aantal huishoudens dat bij onze vereniging is ingeschreven bedroeg per 31 december 1990: 330.

De volgende lezingen hebben in 1990 plaatsgevonden:

23 maart: de heer G. de Graaf, dialezing 'Portret van een boerderij'

27 april: de heer de Kloeg, dialezing 'Wat is Ecologie'

7 september: de heer Zomer Bruyn, dialezing en excursie 'Vleermuizen'

10 oktober: de heer F. Vera, dialezing 'Natuurontwikkeling in de Uiterwaarden'

23 november: de heer K. Veling, dialezing 'Vlinders'

De volgende excursies werden georganiseerd:

24 februari: Watervogels kijken in de Arkemheensepolder.

24 mei: Dauwtrappen in het Leersumseveld

2 juni: Vlinderexcursie in de Zandafgraving

28 juni: Bezoek aan de Botanische tuinen in Wageningen

7 september: Vleermuizen horen op het landgoed Maarsbergen

20 oktober: Bezoek aan de Blauwe Kamer, een bezitting van Landschap in de uiterwaarden bij Rhenen

Verdere activiteiten:

6 mei: Kerkedag. In Maarsbergen was onze vereniging vertegenwoordigd door de dames Capetti en Heynekamp en de heer Donker. Er was een op kinderen afgesteld programma. Met als onderwerp 'Water' wat o.a. inhield aquaria met kamsalamanders uit 'de Kolk' ('s-avonds natuurlijk weer vrijgelaten) en een rondleiding in dat

natuurgebiedje. In Maarn hadden we een stand in de N.H. Kapel met informatie over natuur- en milieu vriendelijk gedrag. De stand werd bemand door de heer en mevrouw Gulikers, mevrouw Lootsma en mevrouw Breedveld. De heer Laporte liet kinderen met de grondboor in de tuin grondmonsters nemen.

27 oktober: De traditionele schoonmaak dag in 'de Kolk' (zie onderwerp 'de Kolk').

Naast het organiseren van lezingen en excursies voor onze leden besteedt het bestuur veel tijd aan allerlei zaken die van invloed zijn op de natuur en het milieu in de gemeente Maarn. Het voert te ver al onze contacten met organisaties en instanties te vermelden. Op enkele zaken, die in het bijzonder onze aandacht hebben, willen wij hieronder nader ingaan.

Droststeeg

Het houtwallencomplex langs de Ted Visserweg zal gekapt worden t.b.v. het uitbreidingsplan 'Droststeeg'. Een wezenlijk onderdeel van het houtwallenlandschap van de overgangszone van de Heuvelrug naar de Utrechtse Vallei zal zodoende verdwijnen. De overlevingskansen van flora en fauna zullen opnieuw verminderen in dit gebied, dat door campings, ruilverkaveling, illegale houtkap, gierlozing e.d. reeds zo aangetast is. Ons standpunt hadden wij reeds bij de voorbereidingsfase van het streekplan naar voren gebracht, en hebben dit in de bestemmingsplan-procedure uitvoeriger en gedetailleerder herhaald in door de heer Bijleveld geformuleerde verweerschriften tegen respectievelijk het concept van het ontwerp-bestemmingsplan als tegen het uiteindelijke ontwerpplan zelf. Wij staan overigens nog steeds achter onze, door de heer Bijleveld nauwkeurig verwoorde standpunten.

De tijd en energie, die nodig is om te procederen tot aan de Kroon vonden wij na ampel beraad niet in verhouding staan tot het eventueel te bereiken resultaat, zeker niet, waar juridisch-technisch en procedureel het plan aan redelijke eisen leek te voldoen. Daarom hebben wij de procedurele strijdbijl begraven.

Wij hopen dat de, door G.S. gelaste, herplant van het verloren areaal op zodanige wijze zal kunnen plaatsvinden dat enig herstel van het oorspronkelijke houtwallenlandschap mogelijk is. De wethouder Ruimtelijke Ordening van onze Gemeente heeft hiervoor onze hulp ingeroepen. Wij hebben gemeend serieus op dit verzoek te moeten ingaan.

De Kolk

Tot ons grote genoegen heeft de Gemeenteraad een bedrag van f 14.500,- beschikbaar gesteld voor het uitdiepen van 'de Kolk'. In oktober vond de grote machinale uitdiepen schoonmaakoperatie plaats. Het betrof vooral de 'Grote', oorspronkelijke kolk langs de weg Woudenberg - Leersum. Met de aanleg van twee poelen langs de A 12 door Rijkswaterstaat op initiatief van 'Stichts Landschapsbeheer' en die van de waterpartijen op het golfterrein is er via de Heygraaf een ecologische infrastructuur aan het ontstaan, die van belang kan zijn voor vele planten- en diersoorten, mits een ecologisch verantwoord beheer gevoerd wordt.

Op de jaarlijkse schoonmaakdag (27 oktober) hebben we naast Scouts, N.J.N-ers en Kampstafleden ook hulp gehad van Maarnse CDA raads- en bestuursleden, die een broedhoop voor hazelwormen en ringslangen hebben opgezet. Met recht moge wij trots zijn op dit zéér kleine natuurgebiedje. Het is de 'beste' poel van heel de provincie

Utrecht, een kraamkamer voor vele amfibieën van waaruit waterpartijen in de verre omgeving (her)bevolkt kunnen worden.

Zandafgraving

De zandafgraving is geologisch en botanisch een zeer waardevol gebied. Voedselarme grond buiten de invloedssfeer van de landbouw komt nog maar weinig voor in Nederland. Tezamen met o.a. de jaarlijkse paddentrek, de grote verscheidenheid aan o.m. libellen en vlinders en de vogels die er broeden en overwinteren, kon hier een steeds waardevoller natuurgebied ontstaan. Daarom hebben wij bezwaar aangetekend tegen de voorwaarden, die verbonden zijn aan de ontgrondingsvergunning die G.S. voornemens zijn te verlenen aan de nieuwe ontgronder. Wij menen dat er weinig rekening wordt gehouden met het unieke van dit terrein en de potentiële waarde hiervan en zijn overigens van mening dat de N.S. waarschijnlijk een betrouwbaarder exploitant zijn/waren dan een opvolger die niet dan wel nauwelijks een publieke verantwoordelijkheidsplicht heeft.

Beuken

Op kosten van onze vereniging hebben wij de monumentale beuk op de hoek van de Griftdijk en de Woudenbergsesweg laten onderzoeken door de firma Copijn; dit gezien de kalende kruin midden in de zomer. Helaas moest men constateren dat de boom minder dan 2% overlevingskans heeft.

Reeds vijf jaar geleden hadden wij de 'Bomenstichting' geattendeerd op de ons inziens teruggaande vitaliteit van deze boom. Thans bleek helaas dat door genoemde stichting desondanks geen initiatieven waren ontplooid. Het functioneren van de 'Bomenstichting' vormt dientengevolge voor ons een punt van discussie: Wat is de zin van", een kennelijk slecht registrerende instantie op milieu gebied.

Geschrokken door het bericht hebben wij overigens de beuken voor de kerk in Maarsbergen laten onderzoeken, dit eveneens op onze kosten. De firma Copijn adviseerde tot beplanting met klimop van de dichtgeslagen grond en enkele andere kleine ingrepen. De provincie Utrecht, eigenares van deze bomen zag de noodzaak hiervan niet in en wil na de zomer de bomen opnieuw bezien. De zaak is dus, zo begrijpt u, voor ons niet ten einde.

Verkeer

Zowel het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer als de Verkeersknelpuntennota van de Gemeente heeft onze volle aandacht gehad. Wij hebben dan ook op hoorzittingen en vergaderingen onze standpunten naar voren gebracht. Wij zagen ons zelfs genoodzaakt een ingezonden brief in 'de Kaap' te publiceren ('Raadsels rond een scriptie').

Ons standpunt is als volgt:

Het onderzoek naar de gevolgen voor Maarn en wijde omgeving van verbreding van de A 12 en de verdubbeling van de spoorlijn moet één samenhangende studie worden waarbij de Milieu Effect Rapportage een centrale plaats dient in te nemen, ongeacht of de spoorverdubbeling eerder dan de verbreding van de A 12, dan wel gelijktijdig daarmee zal plaatsvinden. Alternatieven rond de Zuid zijn voor ons onbespreekbaar, los nog van het feit dat het o.i. een hersenschim is te verwachten dat ooit spoorlijn en A 12 beide uit het centrum van ons dorp zouden verdwijnen.

Stichting "Aarendal"

De stichting is, zolang het echtpaar Jansen nog in het boerderijtje woont en er van gemeentewege nog geen beslissing is genomen over de toekomst van boerderij en weide, nog steeds bezig in een oriënterende en voorbereidende fase. Van groot belang is natuurlijk de financiële kant, maar nog belangrijker bij dit bijzondere project, is de uitwerking van plannen en voorstellen voor een restauratie, inrichting en toekomstig gebruik van het unieke ecologische museum, dat 'Aarendal' in de toekomst zal gaan worden. Op financieel gebied ontving de stichting een startsubsidie van f 1.500,- van het Anjerfonds en een deel van de opbrengst van de Anjercollecte die door de stichting werd georganiseerd. B & W van Maarn - Maarsbergen deelde de stichting mee dat het boerderijtje beoordeeld zal worden in het M.I.P. (Monumenten Inventarisatie Plan) dat in het jaar 1991 voltooid zal worden. In het februarinummer van het tijdschrift Heemschut is een artikel verschenen over de activiteiten tot behoud van 'Aarendal'. In oktober heeft de stichting een 'Voorstel toekomstig gebruik boerderij Aarendal' toegestuurd aan B & W, gemeenteraadsleden en secretariaten van politieke partijen.

Kroonberoep Stortplaats Maarsbergen: Inlossing van een stukje ereschuld aan ons nageslacht.

Na de op 3 juli 1987 (!) gedane tussenuitspraak naar aanleiding van het door ons, tezamen met de verenigingen 'Milieuzorg Doorn' en 'Dorp en Natuur Leersum/Amerongen' gedane verzoek tot schorsing van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht d.d. 17 februari 1987 tot heropening van de stortplaats, werd dan eindelijk op 12 november 1990 definitief uitspraak gedaan. Het schorsingsverzoek - de zitting was op 23 juni 1987 - werd gedaan in het kader van ons Kroonberoep d.d. 23 maart 1987 tegen het besluit van G.S. d.d. 17-2-1987. De zitting over het eigenlijke geschil vond op 3 april 1990 plaats. Om kort te gaan: de uitspraak van 3 juli 1987 hield in dat weliswaar door de heer Veringa, voorzitter van de afdeling 'Geschillen van Bestuur' van de Raad van State zelf, geen schorsing werd uitgesproken maar anderzijds de Provincie gelast werd dat:

1. 3 peilbuizen, tot in het grondwater reikende, zouden worden geslagen, elk onmiddellijk na het slaan ervan en vervolgens eenmaal per jaar te bemonsteren op de kwaliteit van het grondwater.
N.B. In meer dan één tot de Provincie gericht bezwaarschrift hadden wij reeds het aanbrengen van peilbuizen vergeefs bepleit. In onze argumentatie werden wij gesteund door erkende deskundigen op het gebied van de hydrogeologie.
2. wanneer de stortplaats heropend zou zijn, het water in de stortmassa, na aanbrenging ter plaatse van 12 kombiputten, zou worden weggepompt op milieuhygiënisch verantwoorde wijze (het wordt thans in Woudenberg gezuiverd). N.B. Het - de stortplaats exploiterende - Streekverband had dit plan ook reeds. Het feit echter dat de heer Veringa uitvoering ervan dwingend oplegde, maakte dat '(arm)lastige' gemeentes het plan niet meer konden blokkeren.

Het was na dit succes - de heer Veringa bleek immers, anders dan G.S., de milieu-problematiek rond de stortplaats te onderkennen - niet te verwachten dat de zitting over het eigenlijke z.g. 'bodemeschil' nog veel meer zou kunnen opleveren. Dat de

procedure door ons toch werd doorgezet, had meerdere redenen, waaronder zowel juridisch (vooral bestuursrechtelijke en het afvalstoffenrecht betreffende) als beleidsmatige. De schorsingsuitspraak immers was formeel slechts een voorlopige voorziening, en hield geen uitspraak over met name het al dan niet rechtmatig zijn van het besluit van G.S. d.d. 17-2-1987 in.

Ook wensten wij een duidelijke uitspraak over het door ons gedane verzoek om de Provincie in de kosten te verwijzen. Het ging ons bij dit laatste vooral om de symbolische waarde. Inwilliging van ons verzoek namelijk zou terecht kunnen worden gezien als een forse vermaning aan het adres van het Provinciebestuur.

Welnu, de zitting van de Afdeling voor Geschillen van Bestuur op 3 april alleen al rechtvaardigde voor ons gevoel het doorzetten van het beroep, dat intussen geen Kroonberoep (minister beslist namens Koningin, Raad van State gehoord zijnde) meer heette, maar beroep o.g.v. Tijdelijke Wet Kroongeschillen (Voorzitter Afdeling G.v.B. mag zelf 'in de zaak voorzien' i.c. het besluit van G.S. geheel of gedeeltelijk vernietigen en herschrijven).

Duidelijk lieten de staatsraden Veldkamp (voorzitter), Polak en Leyten-de Wijkerslooth, blijken zeer kritisch te staan tegenover het door de provincie gevoerde beleid, alsmede tegenover de argumentatie van G.S. bij de verwerping van ons bezwaarschrift tegen de ontwerp vergunning tot heropening van de stortplaats.

In zeer scherpe bewoordingen werd de Provincie aan de tand gevoeld over haar beleid waaruit steeds weer grove onderschatting van de milieuproblematiek bleek. De reactie van de vertegenwoordigers van de Provincie was duidelijk ingegeven door de vrees dat, als niet inschikkelijk werd gereageerd, de Raad van State alsnog sluiting van de stortplaats zou gelasten: duidelijk werd gesteld dat scherpe controle op de te storten stoffen zou plaatsvinden, de vereiste milieumaatregelen (zuivering van het water etc.) zolang als nodig zou zijn, door zouden gaan, en - last but not least - nimmer een vergunning zou worden aangevraagd voor het storten van gevaarlijker stoffen dan thans geschiedt. Juist voor de laatste mogelijkheid waren wij met reden zeer beducht geweest.

Wat onze juridische argumenten betreft: alleen onze - overigens belangrijkste - grief dat G.S. de algemene beginselen van behoorlijk bestuur hadden geschonden, werd gehonoreerd. Het betrof hier in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, omdat de voorschriften bij de vergunning geen maatregelen bevatten ter voorkoming van percolatie van het vervuilde water richting grondwater en van zijdelingse uittreding uit de stortplaats.

Om kort te gaan, de voorzitter van de Afdeling G.v.B. maakte gebruik van zijn bevoegdheid om zelf in de zaak te voorzien. Hij herschreef daartoe de vergunningsvoorschriften, met name door er de beslissing van 3 juli 1987 aan toe te voegen, benevens enige andere, meer technische voorschriften, waarin b.v. de stoffen worden opgesomd, op de aanwezigheid waarvan telkenjare het grondwater onder de stortplaats dient te worden gecontroleerd. Tevens werd de Provincie inderdaad veroordeeld tot vergoeding van de procedurekosten ad f 150,-

Een zaak die ons gedurende zes jaren veel energie kostte, is nu afgesloten. Het eindresultaat - goede garanties tegen (verdere) aantasting van het grondwater - mag uiteindelijk bevredigend heten voor alle partijen.

Maart, 1991

C. Breedveld-Jol

J. G. Bijleveld

